

Warszawa, dnia 27 listopada 2020 r.

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Sekretarz Stanu
Piotr Wawrzyk

DK.0251.14.2020 / 2

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

dot. pismo nr BPS.DKS.KU.0401.39.2020 z dnia 19 listopada br.

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo nr BPS.DKS.KU.0401.39.2020 z dnia 19 listopada br., dotyczące prośby o sporządzenie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego (druk senacki nr 221) poniżej przedstawiam opinię Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych stoi na stanowisku, iż dążenie do uproszczenia procedur oraz eliminacji uciążliwych obowiązków spoczywających na obywatelach jest rekomendowanym kierunkiem działania zarówno dla organów stanowiących prawo w Rzeczypospolitej Polskiej, jak i dla działającej w jego ramach administracji publicznej. W tym kontekście, propozycję zmian w obowiązujących przepisach złożoną przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej należałoby ocenić pozytywnie, przy zastrzeżeniu jednak, iż może ona w dużej mierze pokrywać się z zaplanowanymi zmianami w przepisach, których wprowadzenie będzie konieczne w związku z rozwojem Systemu Rejestrów Państwowych.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych od 2018 r. bowiem współpracuje z resortami informatyzacji oraz spraw wewnętrznych i administracji w ramach projektu mającego na celu stworzenie Rejestru Dokumentów Paszportowych, dalej „RDP”.

Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

Tel.: +48 22 523 72 41
Fax: +48 22 523 72 43
pwawrzyk.sekretariat@msz.gov.pl

Nowy rejestr w ramach Systemu Rejestrów Państwowych ma być nowoczesnym narzędziem informatycznym, które zrewolucjonizuje pracę organów paszportowych w Polsce i za granicą (w tym wojewodów i konsulów). W ramach projektu RDP przewidziano między innymi rezygnację z konieczności wypełniania przez wnioskodawcę tradycyjnego, papierowego wniosku, a także przedkładania odpisów aktów stanu cywilnego w wersji papierowej. Zgodnie z założeniami projektu konsulowie, podobnie jak inne organy paszportowe, będą mieli bezpośredni dostęp do rejestru stanu cywilnego, gdzie znajdą wszystkie niezbędne dane, m.in. do wystąpienia o nadanie numeru PESEL czy ustalenia danych osobowych przyszłego posiadacza dokumentu paszportowego. Zważywszy, iż konsulowie RP realizują co roku ponad 200 tysięcy wniosków paszportowych, z tego wiele dotyczących małoletnich urodzonych za granicą oraz innych osób nieposiadających numeru PESEL, bezpośredni dostęp do rejestru stanu cywilnego będzie ogromnym ułatwieniem zarówno dla organów paszportowych za granicą, jak i dla samych obywateli. W pełni elektroniczny obieg dokumentacji z pewnością przyspieszy również realizację spraw paszportowych, co jest niezwykle istotne dla Polaków za granicą.

Z informacji posiadanych przez MSZ wynika, iż projekt budowy RDP, będący elementem Projektu Rozwoju Systemów Państwowych, za który odpowiedzialny jest minister właściwy do spraw informatyzacji, jest już bardzo zaawansowany. Przed uruchomieniem nowego rejestru konieczne będzie dokonanie modyfikacji istniejących przepisów, udzielając organom paszportowym dostępu do rejestru stanu cywilnego. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przewidziało wprowadzenie takiego rozwiązania w ramach analizy dotyczącej prawnych uwarunkowań uruchomienia RDP.

Warto w tym miejscu wskazać, że konsulowie wykonują wiele czynności z zakresu działań kierownika urzędu stanu cywilnego, takich jak między innymi: przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, wydawanie zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo; przyjmowanie od osób zamierzających zawrzeć małżeństwo zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wykluczających zawarcie małżeństwa, przyjmowanie oświadczeń koniecznych do uznania ojcostwa. W tych wszystkich przypadkach od wnioskodawców, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 463 z późn. zm.) wymagane jest okazanie odpisów aktów stanu cywilnego w formie papierowej, co szczególnie w dobie panującej pandemii, jest znaczącym utrudnieniem dla obywateli polskich przebywających za granicą, ze względu na ograniczenia w możliwości przemieszczania się między krajami. W związku z powyższym tym bardziej Ministerstwo Spraw Zagranicznych jest zainteresowane, aby konsulowie mieli dostęp do rejestru stanu cywilnego (co spowoduje brak konieczności okazywania papierowej wersji odpisów aktów stanu cywilnego). Takie stanowisko zostało również przekazane na poziomie eksperckim Departamentowi Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 14 maja br., jako odpowiedź na pismo DSO MSWiA z dnia 20 kwietnia br., w którym to piśmie zaproponowano przyznanie konsulom RP dostępu do rejestru stanu cywilnego na zasadzie przeglądania, w związku z realizowanymi przez konsula czynnościami z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Dostęp miałby być możliwy równocześnie z wejściem w życie nowej ustawy *o dokumentach paszportowych*.

Należy zwrócić uwagę, iż projekt ustawy przewiduje dostęp organów paszportowych jedynie w zakresie wglądu do odpisów skróconych aktów stanu cywilnego. Z punktu widzenia realizacji wniosków o wydanie paszportu lub paszportu tymczasowego wydaje się to niewystarczające i w znaczącym stopniu zagrażające integralności systemu wydawania najważniejszych dokumentów potwierdzających tożsamość i obywatelstwo polskie.

Odpisy skrócone aktów urodzenia lub aktów małżeństwa nie zawierają bowiem wszystkich danych niezbędnych do wydania dokumentu paszportowego. Odpis skrócony aktu urodzenia nie pozwala organowi paszportowemu m.in. na uzyskanie informacji, czy w przypadku osoby małoletniej miało miejsce przysposobienie bądź uznanie ojcostwa, tymczasem fakt ten jest kluczowy dla ustalenia posiadania przez tę osobę obywatelstwa polskiego, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2020 r. poz. 347). Brak dostępu do tych danych powodowałby powstanie znaczącego ryzyka wydania polskiego dokumentu paszportowego osobie do tego nieuprawnionej, czyli nieposiadającej obywatelstwa RP.

Odpis skrócony zawiera również bardzo ograniczone informacje o rodzicach osoby, której ma zostać wydany paszport lub paszport tymczasowy – jedynie imiona oraz nazwiska rodowe - niewystarczające do jednoznacznego określenia ich tożsamości, co w przypadku wnioskowania o dokument paszportowy dla osoby małoletniej oznacza brak możliwości ustalenia, czy osoby wnioskujące o dokument są rodzicami dziecka. W tym zakresie również powstaje zagrożenie wydania paszportu lub paszportu tymczasowego na wniosek osoby nieuprawnionej, co do której istnieje zbieżność imienia i nazwiska z danymi rodzica dziecka, lub, podobnie jak w wyżej opisanym przypadku, wydania dokumentu osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego.

W przypadku umieszczenia w akcie urodzenia tzw. danych kryjących, zgodnie z art. 61 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, odpis skrócony aktu urodzenia również nie zawiera informacji o powyższym. W przypadku braku dostępu do odpisu zupełnego wojewoda lub konsul oczekiwałby zatem wyrażenia zgody na wydanie dokumentu paszportowego dla małoletniego przez rodzica, będącego *de facto* osobą, która nie istnieje.

Niezależnie od powyższych zastrzeżeń należy raz jeszcze podkreślić, że MSZ pozytywnie ocenia i zgadza się z szeroko nakreślonym kierunkiem działania wskazanym przez Izbę Wyższą parlamentu, co do uproszczenia istniejących procedur i zmniejszenia obciążeń spoczywających obecnie na obywatelach, postulując jednocześnie o uzyskanie w tych kwestiach także stanowiska Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z poważaniem,

Piotr Wawrzyk

Sekretarz Stanu

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/